

Spis treści

WSTĘP	9
-------------	---

CZĘŚĆ I. POJĘCIE I RODZAJE SCEPTYCYZMU

ROZDZIAŁ 1. GENEALOGIA TERMINU „SCEPTYCYZM”	15
ROZDZIAŁ 2. EWOLUCJA POJĘCIA SCEPTYCYZMU	21
Starożytny sceptycyzm jako zawieszenie sądów pretendujących do prawdy	21
Średniowieczny sceptycyzm jako uznanie słabości ludzkich sądów wobec Bożej wszechmocy	22
Nowożytny sceptycyzm jako wątplenie o wartości sądów pretendujących do wiedzy	23
Współczesny sceptycyzm jako paradoksalna teza o nieistnieniu wiedzy i nieistnieniu znaczeń	25
ROZDZIAŁ 3. RODZAJE SCEPTYCYZMU I POJĘCIA POKREWNE	29

CZĘŚĆ II. SCEPTYCYZM STAROŻYTNY

ROZDZIAŁ 1. WĄTKI SCEPTYCZNE U FILOZOFÓW PRZEDPIRROŃSKICH	41
ROZDZIAŁ 2. PIRRON Z ELIDY I SCEPTYCYZM ETYCZNY	47
ROZDZIAŁ 3. SCEPTYCYZM AKADEMICKI (ARKEZYLAOS I KARNEADES)	63
ROZDZIAŁ 4. NEOPIRRONIZM AINEZYDEMA I AGRYPPI	79
ROZDZIAŁ 5. SEKSTUS EMPIRYK – SUMMA STAROŻYTNEGO SCEPTYCYZMU	93
Pojęcie i kryterium prawdy	95
Znaki i dowody	102
Krytyka fizyki, etyki i innych nauk	111
Obrona spójności sceptycyzmu	120
Najnowsze interpretacje broniące spójności	124
„Odrzucenie drabiny” – czy Sekstus akceptuje samorefutację? ..	134
Pragmatyczna niespójność sceptycyzmu Sekstusa	138
Podsumowanie sceptycyzmu starożytnego	144

CZĘŚĆ III. CHRZEŚCIJAŃSKA RECEPCJA SCEPTYCYZMU
I JEGO ROZWÓJ W ŚREDNIOWIECZU

ROZDZIAŁ 1. WCZESNOCHRZEŚCIJAŃSKA RECEPCJA SCEPTYCYZMU ...	149
ROZDZIAŁ 2. KRYTYKA SCEPTYCYZMU AKADEMICKIEGO U ŚW. AUGUSTYNA.....	153
ROZDZIAŁ 3. SCEPTYCY ŚREDNIOWIECZNI PRZED WILHELMEM OCKHAMEM (JAN Z SALISBURY, HENRYK Z GANDAWY, PIOTR AUREOLI)	161
ROZDZIAŁ 4. WILHELM OCKHAM – SCEPTYCYZM I FIDEIZM.....	171
ROZDZIAŁ 5. OCKHAMIŚCI I SCEPTYCYZM ZAINSPIROWANY BOŻĄ WSZECHMOCĄ.....	177
Mikołaj z Autrecourt.....	178
Jan z Mirecourt	181
Podsumowanie sceptycyzmu średniowiecznego.....	184

CZĘŚĆ IV. SCEPTYCYZM NOWOŻYTNY

ROZDZIAŁ 1. POCZĄTKI SCEPTYCYZMU NOWOŻYTNEGO	189
(ERAZM Z ROTTERDAMU, GIANFRANCESCO PICO DELLA MIRANDOLA, FRANCISCO SANCHEZ).....	189
ROZDZIAŁ 2. SCEPTYCYZM MICHELA DE MONTAIGNE’A.....	197
Wątki starożytne	197
Wątki chrześcijańskie.....	204
Wątki renesansowe	206
Próba uniknięcia zarzutu niespójności.....	209
Kontynuatorzy Michela de Montaigne’a (Pierre Charron, François de La Mothe Le Vayer).....	212
ROZDZIAŁ 3. HIPOTEZY KARTEZJUSZA I RADYKALIZACJA SCEPTYCYZMU NOWOŻYTNEGO.....	215
Hipoteza snu i złośliwego demona.....	217
Idealizm i pogłębienie sceptycyzmu	220
Sceptycyzm metodyczny.....	223
Próba odsunięcia hipotez sceptycznych	226
Sceptycy między Kartezjuszem a Davidem Hume’em (Pierre Daniel Huet, Blaise Pascal, Pierre Bayle).....	233
ROZDZIAŁ 4. DAVID HUME I POSZUKIWANIE SPÓJNOŚCI SCEPTYCYZMU...	241
Nawiązanie do tradycji starożytnej	241
Akceptacja kartezjańskich hipotez.....	245
Poszerzenie argumentów sceptycznych.....	248

Instynkt jako ratunek przed sceptycyzmem	253
Krytyka sceptycyzmu totalnego.....	254
Poszukiwanie spójności sceptycyzmu umiarkowanego	257
Dialektyka sceptycyzmu i naturalizmu.....	259
ROZDZIAŁ 5. SCEPTYCYZM TRANSCENDENTALNY IMMANUELA KANTA I SCEPTYCYZM POKANTOWSKI	
Immanuel Kant a tradycja sceptyczna	263
Jałowość sceptycyzmu i akceptacja metody sceptycznej.....	265
Sceptycyzm transcendentálny.....	267
Sceptycyzm u Georga Wilhelma Hegla	271
Sceptycyzm Fryderyka Nietzschego.....	274
Podsumowanie sceptycyzmu nowożytnego.....	278

CZĘŚĆ V. SCEPTYCYZM WSPÓŁCZESNY

ROZDZIAŁ 1. PROBLEM SCEPTYCYZMU I ZMIANA POJĘCIA WIEDZY NA POCZĄTKU XX WIEKU	
Pragmatyzm	283
Filozofia analityczna.....	283
Fenomenologia i egzystencjalizm.....	291
Fenomenologia i egzystencjalizm.....	300
ROZDZIAŁ 2. PETER UNGER I WSPÓŁCZESNY SCEPTYCYZM KARTEZJAŃSKI	
„Wiedza” jako absolutny termin graniczny	305
Hipoteza złośliwego uczonego i mózgu w pojemniku.....	305
Inni sympatycy sceptycyzmu	309
Inni sympatycy sceptycyzmu	313
ROZDZIAŁ 3. DYSKUSJA ZE SCEPTYCYZMEM KARTEZJAŃSKIM.....	
Wiedza nie wymaga pewności (falibilizm)	317
Wiedza nie rządzi się regułami dedukcji (Robert Nozick)	317
Wiedza nie wymaga wiedzy o wiedzy (eksternalizm)	319
Standardy dla wiedzy są zmienne (kontekstualizm).....	321
Uzasadnienie nie wymaga przejścia procedury uzasadniania (Michael Williams).....	323
Niespójność hipotezy mózgu w pojemniku (Hilary Putnam)....	330
Niespójność hipotezy mózgu w pojemniku (Hilary Putnam)....	336
ROZDZIAŁ 4. SCEPTYCYZM ZNACZENIOWY KRIPKEGO– –WITTEGENSTEINA	
Eksperyment myślowy z <i>kwusem</i> i powtórka z niespójności	341
Praktyka językowa ratunkiem przed sceptycyzmem.....	341
Sceptycyzm znaczeniowy odnoszący się do innych umysłów....	346
Sceptycyzm odnoszący się do danych samoświadomości	349
Sceptycyzm odnoszący się do danych samoświadomości	352
Podsumowanie sceptycyzmu współczesnego	356

ZAKOŃCZENIE. PRAGMATYCZNA NIESPÓJNOŚĆ SCEPTYCYZMU	359
WYKAZ WYBRANYCH SKRÓTÓW	367
BIBLIOGRAFIA.....	369
KALENDARIUM I GEOGRAFIA SCEPTYCYZMU	393
SUMMARY	395
INDEKS OSOBOWY.....	399